

VÄGLEDAREN

i utbildning och arbetsliv

#1:2023

Kreativ vägledning på Framtidslabbet

Att arbeta som karriär- vägledare på Stockholms universitet

SIDAN 4

**KONSEKVENSER AV
KRIG, PANDEMI OCH
ANNAT ELÄNDE**

SIDAN 34

STUDENTHUSET

#1:2023

Innehåll i detta nummer!

- 4** **Högskola & universitet**
Marie Nordström berättar hur det är det att arbeta som karriärvägledare på Stockholms universitet?
- 6** **Frågespalten**
Hur jobbar Växjö med skola-arbetsliv?
- 25** **Bokrecension**
Från hemmasittare till återvändare – vägar till skolan närvaro. En ny bok av Sirkka Persson
- 34** **Högskola & universitet**
SACO-mässan gjorde entré igen som fysisk mässa efter flera år av pandemirestriktioner
- 44** **Arbetsliv**
Uppväxtområdet har betydelse för framtida studier och arbetsliv, men det är inte utslagsgivande
- 48** **Rikskonferensen**
Äntligen kommer seminariesvepet från Rikskonferensen
- 64** **Forskning**
Mato Bošnjak, en av doktoranderna i forskarskolan FinnFram, studerar kvinnliga migranternas val och vägar

Framsidan
Studenthuset, Stockholms Universitet

Foto: Eva Dalin /
Stockholms universitet

Början på februari 2023 och dags för nya tankar till ledaren i detta första nummer av Sveriges Vägledarförenings medlemstidning för året. Ibland är det enkelt att komma på något att skriva men idag känns det svårt och motigt. Ute är det ishallka så det är endast dubbade skor som gäller. Ekonomin är i ropet förstås, här pratas det elpriser, matpriser och drivmedelspriser och jag misstänker att det ser likadant ut i andra delar av landet. Sen tillkommer NATO-frågan och kriget i Ukraina, starten på melodifestivalen och om någon vecka stundar ett VM. Ja, vad kan man mer begära av händelser och nyheter? Det finns mycket att hänga med i och jag måste erkänna att jag ibland sovrar kraftigt när jag känner att det blir för mycket av eländesnyheter. Försöker prioritera lite positiva nyheter och tankar. Ett exempel är programmet med Marko och Irma på TV som jag följer och med förtjusning ska jag tillägga. Det är härligt med människor som bara är sig själva.

Men det finns mer nyheter faktiskt. Sverige är just nu ordförandeland i EU och det kommer att visa sig på olika sätt under våren och Sveriges Vägledarförening är också med som samarbetspartner i en kommande konferens i slutet av maj tillsammans med Euroguidance och UHR. Vi tjuvstartar lite lätt med att rapportera från konferensen i Prag i detta nummer men ni kommer även att hitta en massa

mer nyttig läsning för er medlemmar. Nyheter, intervjuer, rapportering och forskning, ja allt du behöver. Information om årsmötet i mars finns naturligtvis också med. Du får också information om höstens rikskonferens som föreningen anordnar. I år samlas vi för en fysisk två-dagars konferens i konferenslokalerna på Piperska muren i Stockholm vilket innebär att det blir enklare för vägledare från hela landet att ta sig till konferensen. Det kommer även att bli digitala sändningar. Temat är vägledning av och för alla – vårt kompensatoriska uppdrag. Oavsett om du arbetar med anpassad utbildning, grund- och gymnasieskola, vuxenutbildning, universitet eller på arbetsförmedlingskontor så har du detta uppdrag. Att visa på alternativ, bredda valmöjligheter, lära den sökande att känna sina styrkor och att klä på med valkompetens och beslutsförmåga. Lätt som en plätt, eller hur! Nja, det här är svårt så förslaget är att se till att komma på konferens i höst för att få möjlighet att dela erfarenheter, dryfta innovationer och svårigheter inom detta område.

Med dessa ord önskar jag er alla en god läsning. Vi ses på årsmötet digitalt och sen på konferens i höst!

Agneta Söderlund
chefredaktör

Att vara studie- och karriärvägledare på Stockholms universitet

TEXT: LOTTA LINDSTRÖM FOTO: PRIVAT

Marie Nordström som är studie- och karriärvägledare på Stockholms universitet. Hon jobbar tillsammans med sju vägledare och en alumnsamordnare just nu på den centrala studie- och karriärvägledningen på SU. Det finns också fler ute på institutionerna, därför är dom är rätt många på Stockholms universitetet.

Marie och jag träffades för tjugo år sedan då hon gick på utbildningen och skrev sin uppsats om särskolan och intervjuade mig och min dåvarande kollega på S:t Görans gymnasium (som är nedlagd sedan många år).

Hon och kollegorna möter befintliga studenter som kan behöva hjälp på lite olika sätt t ex. få struktur och ordning på kurser för att få ut en examen i slutänden eller för att byta utbildningsväg om de valt fel, de träffar också karriärväxlare, internationella studenter och andra utifrån t ex. gymnasister. De erbjuder drop-in, zoommöten och tar emot telefonsamtal.

Många som de möter vet ofta inte var de ska börja, de tycker att det är en djungel med alla kurser och utbildningar och behöver få sortera bland sina tankar. En del har inte träffat en studie- och yrkesvägledare tidigare och vet inte hur de ska gå vidare. Då kan Marie och hennes kollegor hjälpa till och ibland hänvisa sökande till andra högskolor eller till institutionsvägledarna.

Bringar klarhet

De centrala studie- och karriärvägledarna ger stöd till studenter innan, under och efter studietiden genom att t ex. kartlägga kompetenser, hjälp dem med CV och brev, vägleda

dem. Många vet ofta inte vad de kan jobba med efter examen, ofta luddigt för dem som går teoretiska utbildningar utan tydlig yrkeskoppling att veta vad dessa utbildningar kan leda till för yrken. Många kan behöva hjälp att ”sy ihop” och slutföra sina utbildningar för att få ut en examen då arbetslivet kräver detta. Arbetet i den centrala studie- och karriärvägledningen är inte lika administrativt som arbetet som studie- och karriärvägledare ute på institutionerna.

De erbjuder också aktiviteter med arbetslivsanknytning t ex erbjuder karriäraktiviteter till befintliga studenter där bl a. arbetsgivare får berätta om sina olika yrkesroller och rekryteringsbehov. Universitetet har också en karriärportal där arbetsgivare kan publicera sina utlysta tjänster. De deltar i utbildningsmässor t ex SACO-mässan och Bazaren, på öppet hus, under välkomstdagarna och utbildar studentambassadörer innan de ska ut på t ex. gymnasieskolor för att informera om högskolan.

Måndag-torsdag på förmiddagen har de öppen mottagning för studentbesök, ofta möten, gruppmöten och workshop på onsdagar, fortbildning för alla studie- och karriärvägledare på campus på torsdagar och interna möten på fredagar. Det finns ett stort nätverk för studie- och karriärvägledare nationellt och bl a. träffas på en årlig konferens som sker regionvis i maj. Det finns dessutom ett regionalt nätverk där SU hör till Öst.

Marie tycker att det kan vara bra att börja med att läsa enstaka kurser om man inte riktigt vet vad man vill plugga och tycker att många behöver veta mer om alternativen d v s. det man väljer bort vid valet. Detta kan man göra genom att gå på öppet hus, utbildningsmässor och att man kollar runt, är nyfiken och är beredd på att saker ändras.

Så jobbar Frans Schartaus Handelsinstitut med särskilt stöd

TEXT: LOTTA LINDSTRÖM FOTO: PRIVAT

Vägledaren har träffat Camilla Falk som är studerandehandledare och utbildad studie- och yrkesvägledare. Intervjun genomfördes via Teams och Camilla berättade om hur yrkeshögskolan Frans Schartaus Handelsinstitut stöttar studerande i behov av stöd. Skolan har för närvarande omkring 1 000 studerande på 18 utbildningar. Varje utbildningsledare har ett stort ansvar för hur det går för de studerande. Det finns ett nära samarbete mellan utbildningsledare och studerandehandledare bland annat genom ärendehandledning några gånger per termin.

Till stödinsatserna hör fysiska förutsättningar till exempel att skolan har en ramp, att expeditionen ligger på bottenvåningen och att det finns tillgång till hiss. Andra stöd som ges är exempelvis yrkessvenska, extra tid på examination, muntlig examination, coachande/motiverande samtal, lektioner i studieteknik och föreläsningar i bland annat mindfulness, självledarskap och motivation. Alla yrkeshögskolor gör inte likadant eftersom alla har olika förutsättningar. Det finns inte den sortens organisation som högskolorna har vad gäller studier med funktionsvariationer. Frans Schartaus Handelsinstitut har inte egen kurator eller specialpedagog men får däremot hjälp och stöd från SPSM framförallt utbildning från dem.

Utmaningar i arbetet med vuxna

Främsta utmaningen i arbetet med vuxna studerande är att det blir mer komplext. De har olika utbildningsbakgrund och befinner sig i olika stadier av livet. Det som är glädjande är att möta vuxna som säger att de

aldrig trodde de skulle utbilda sig men kommer på sig att de faktiskt gör de det, säger Camilla. Enligt Camilla är YH fantastiskt, inte minst, för kombinationen av studier och LIA (lärande i arbete) och att nio av tio studerande från Frans Schartau får arbete inom det område de utbildat sig inom ett år. En fördel med YH är också att utbildningarna är relativt korta, 1-2 år och att dessa är efterfrågade av arbetsmarknaden. Särskilt bra är de för oerfarna unga och utländska akademiker som annars saknar arbetslivserfarenhet. Camilla jobbar tillsammans med en antagningshandledare som framförallt jobbar med antagning och behörigheter. Den personen är också utbildad studie- och yrkesvägledare. Frans Schartaus Handelsinstitut har funnits sedan 1865 och drivs i Stockholms stads regi där lärarna kommer från näringslivsbranschen och brinner för sitt yrke. Värdegrunden vilar på följande ledord: Omtanke, öppenhet, jämställdhet, mångfald och hållbar utveckling.

Camilla Falk

En fördel med YH är att utbildningarna är relativt korta, 1-2 år och att dessa är efterfrågade av arbetsmarknaden.

3 frågor med David och Viktoria! Vi pratar med: Fredrik och Kristina, Växjö!

-1-

Vad är på gång i Växjö, vad är igång och vad spanar ni in för framtiden i era uppdrag?

I samband med att Yrkes-SM genomfördes i Växjö i maj 2022 tog utbildningsförvaltningen beslut om strategin för skola och arbetsliv. Som ett led i att förankra den fortsätter vi att under våren göra skolbesök på våra F-6 skolor. Vi träffar skolledare och ibland även pedagogisk personal som jobbar med dessa frågor. Syftet är att få en nulägesbild, höra vilka tankar de har kring skola arbetsliv och hur de ska få med detta i nästa läsårs planering.

Det finns också många funderingar och goda idéer kring hur vi tar till vara erfarenheterna från Yrkes-SM. En aktivitet som kommer i höst är Yrkesdag Kronoberg. Tillsammans med Region Kronoberg och näringslivsavdelningen på Växjö kommun jobbar utbildningsförvaltningen genom Yrkesdag Kronoberg vidare med att ge barn och elever möjlighet att öka sina kunskaper om olika yrken och utbildningar, men också ta del av olika prova-på aktiviteter.

FOTO: VÄXJÖ KOMMUN

-2-

Vilka faktorer ser ni är avgörande för ett långsiktigt och likvärdigt karriärlärande med återkommande samarbeten skola-arbetsliv?

Att vi fått uppdraget att ta fram strategi för skola och arbetsliv av politiken, ser vi som väldigt positivt för att få till en långsiktighet. Vi har kontinuerliga möten med representanter från ledningsgruppen, skolledarna för F-9 där vi visar på nuläge, önskat läge och tankar framåt. Så klart är det även för oss i Växjö en utmaning att få skolledningen att se skola-arbetsliv som något självklart i skolans dagliga arbete och att få det till att bli en del i det systematiska kvalitetsarbetet.

Att fortsätta samverka med aktörer utanför skolan för att få till bra och hållbara samarbeten är också en viktig faktor. Det är viktigt att få aktörerna att se vinsterna med att samverka med skolan.

-3-

Beskriv hur Växjö arbetar med PRAO och andra SSA-aktiviteter.

Vi har ett beslut om att öka andelen kommunala PRAO-platser. Just nu jobbar vi på med den interna kommunikationen inom kommunkoncernen för att lyfta fram vikten av att våra kommunala verksamheter tar emot prao-elever. Fler elever behöver få en inblick i den verksamheten och det är dessutom ett viktigt led i kompetensförsörjningen.

Under våren kommer vi ha fokus på att få i gång fler SSA-aktiviteter i F-6. En del av strategin är att vi ska koppla ihop våra skolor med ett lokalt företag och i skrivande stund är fyra samarbeten i uppstart.

Vi erbjuder många olika aktiviteter som anordnas i samverkan med andra aktörer som våra skolor kan ta del av. Dessa behöver vi både fortsätta att förvalta och utveckla. Här kommer vi fortsätta att utveckla våra stödsidor på Pedagog Växjö för att synliggöra dessa och andra SSA-aktiviteter för vår pedagogiska personal.

Vägledar kalendariet

Sveriges viktigaste mötesplats för studie- och yrkesvägledare

Gränslös vägledning

Vad behöver vi veta för att utveckla vår internationella vägledning?

Efter covidpandemin får vi återigen frågor som rör studier utomlands – om utbytesår, studentutbyten och språkkurser utomlands. Nu behöver vi en uppdatering vad gäller utlandsstudier. Området kan generera kniviga frågor till syv – men det finns instanser vi kan hänvisa till och som har svaren. De som funderar kring utlandsstudier - vad behöver de veta och planera för?

En annan fråga som angränsar till detta, är hur vi introducerar och vägleder individer som anlänt till Sverige från andra länder. Låt oss göra en djupdykning i alla möjliga frågor som rör studier utomlands och kring introduktionen i det svenska skolsystemet.

Föreläsare

Bland föreläsarna: **Quang Tran** från STUDIN, Study International, **Hassan Sharif**, Uppsala universitet, **Maria Kärström**, CSN och **Johan Asplund**, Utlandsstudier.se.

Konferensens program hittar du på webben

Välj mellan konferens på plats i Stockholm eller att delta digitalt.

Varmt välkommen!

Uppdatera dina kunskaper om:

Utlandsstudier

Utbytesstudent - så funkar det

Studiemedel för nyanlända och krigsflyktingar

Vägledningssamtal med nyanlända

Programmet:

